Förebygg gängrekrytering bland barn och unga på idrottsanläggningar

Idrottsanläggningar ska vara trygga platser där barn och unga kan utvecklas, ha roligt och känna gemenskap. Samtidigt visar rapporter att kriminella gäng i vissa fall använder platser där unga samlas för att rekrytera nya medlemmar. Därför är det viktigt att vuxna inom idrotten, kommuner, vårdnadshavare och andra aktörer arbetar tillsammans för att förebygga att barn dras in i kriminalitet.

Varför sker rekrytering på idrottsanläggningar?

Barn och ungdomar spenderar mycket tid på idrottsplatser, vilket gör att kriminella kan se dem som lätta att komma i kontakt med. Enligt kartläggningar har nästan var femte kommun upplevt gängproblematik på eller i anslutning till kommunala idrottsanläggningar. Det kan handla om:

- Försök att rekrytera unga till kriminella nätverk.
- Narkotikagömmor på området.
- Hot, våld och skadegörelse.
- Idrottsplatser som mötesplatser för kriminella grupper.

Forskning och erfarenheter visar att rekryteringen ofta sker gradvis genom att barnet erbjuds uppmärksamhet, tillhörighet, gåvor eller pengar. Metoderna kan på många sätt likna grooming, där en relation byggs upp över tid för att skapa beroende och lojalitet.

Vilka barn är mest sårbara?

Alla barn kan utsättas för rekryteringsförsök, men vissa grupper löper större risk. Kriminella gäng söker ofta barn och unga som:

- Saknar närvarande vuxna i sin vardag.
- Redan har begått mindre brott.
- Bor i områden där kriminella nätverk är aktiva.
- Har svårigheter att känna tillhörighet eller trygghet.
- Har neuropsykiatriska eller intellektuella funktionsnedsättningar.
- Bor eller har bott på HVB- eller SIS-boenden.

Barn rekryteras ibland i mycket låg ålder, i vissa fall redan vid 10–11 års ålder.

Tecken att vara uppmärksam på

Vuxna som möter barn inom idrotten har en viktig möjlighet att upptäcka varningssignaler. Tecken som kan skapa oro är om barnet:

- Börjar ljuga eller dölja saker.
- Umgås med nya, äldre ungdomar eller vuxna.
- Har dyra kläder eller föremål utan tydlig förklaring.
- Plötsligt har flera mobiltelefoner.
- Får nya värderingar eller börjar uttrycka sig på ett ovanligt sätt.
- Verkar hemlighetsfull eller förändrar sitt beteende snabbt.

Ett enskilt tecken behöver inte betyda att ett barn är på väg in i kriminalitet, men flera tecken tillsammans kan vara en signal om att barnet behöver stöd.

Vad skyddar barn från rekrytering?

Den starkaste skyddsfaktorn är trygga och engagerade vuxna. Barn som känner sig sedda, lyssnade på och respekterade har lättare att berätta när något känns fel.

Vuxna kan bidra genom att:

- Visa intresse för barnets vardag.
- Fråga hur barnet mår och lyssna utan att döma.
- Vara tydliga med regler och gränser.
- Uppmuntra positiva fritidsaktiviteter.
- Skapa en miljö där barn vågar berätta om problem och oro.

Att säga ifrån när något inte känns rätt och samtidigt visa omtanke är en viktig del av det förebyggande arbetet.

Vad kan idrottsföreningar och kommuner göra?

Många kommuner och föreningar har redan genomfört åtgärder som visat sig vara effektiva:

Stärka den vuxna närvaron

- Fler ledare och vuxna på plats före, under och efter aktiviteter.
- Vuxenvandringar och regelbundna besök på anläggningarna.

Skapa trygga miljöer

- Förbättrad belysning.
- Nedklippning av buskage och andra platser där personer kan gömma sig.
- Regelbundna kontroller av områden där narkotika eller andra föremål kan gömmas.

Förbättra säkerheten

- Lås- och taggsystem för att begränsa obehörig tillgång.
- Samarbete med ordningsvakter eller annan bevakning vid behov.

Öka samverkan

- Informationsmöten med vårdnadshavare.
- Tätt samarbete mellan föreningar, kommun, polis och socialtjänst.
- Gemensamma rutiner för att rapportera och hantera oroande situationer.

När bör man agera?

Vid misstanke om att ett barn riskerar att rekryteras till kriminalitet är det viktigt att agera tidigt. Ju tidigare stöd sätts in, desto större är möjligheten att bryta utvecklingen.

Vid oro kan man:

- Prata med barnet och vårdnadshavare.
- Kontakta socialtjänsten för rådgivning eller orosanmälan.
- Kontakta polisen på 114 14.
- Ring 112 om situationen är akut eller om ett brott pågår.

Sammanfattning

Gängrekrytering av barn och unga är ett allvarligt samhällsproblem som även påverkar idrottens miljöer. Genom att skapa trygga anläggningar, öka vuxennärvaron, samarbeta mellan olika aktörer och uppmärksamma tidiga varningssignaler kan vi minska risken att barn dras in i kriminalitet. Det viktigaste skyddet är att barn har vuxna omkring sig som ser dem, bryr sig om dem och agerar när något inte står rätt till. Målet är att varje idrottsplats ska vara en trygg plats för gemenskap, utveckling och framtidstro.

Källor

Edwinsson, Lisa. (2026). Gängkriminalitet där unga idrottar i var femte kommun. *Dagens Nyheter*. Tillgänglig: Gängkriminalitet på idrottsplatser i var femte kommun

Polismyndigheten. (2026). *Så rekryteras barn och unga in i kriminalitet*. Tillgänglig: Så rekryteras barn och unga in i kriminalitet | Polismyndigheten

Polismyndigheten. (u.å.). *Gängsnacket – En guide för föräldrar och andra viktiga vuxna*. Tillgänglig: Gängsnacket - En guide för föräldrar och andra viktiga vuxna

Riksidrottsförbundet. (2026). *Riksidrottsförbundets åtgärdspaket mot idrottsrelaterad organiseras brottslighet*. Tillgänglig: Atgarder_idrottsrelaterad_brottslighet.pdf